

เอก โกไศยกานนท์ 2557: การศึกษาเชิงเปรียบเทียบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามแนวคิดของ พุทธทาสภิกขุกับฟริตซ์ออฟ คาปรั้า ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา) สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ภาควิชาปรัชญาและศาสนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ประเวศ อินทองปาน, Ph.D. 163 หน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของพุทธทาสภิกขุและศึกษา แนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของฟริตซ์ออฟ คาปรั้า ตลอดจนประยุกต์คำสอนของพุทธทาสภิกขุกับ ฟริตซ์ออฟ คาปรั้า เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมของทั้งสองท่านสอดคล้องกัน เพียงแต่มุมมอง ของพุทธทาสภิกขุนั้นลึกซึ้งกว่า ตามแนวคิดของพุทธทาสภิกขุ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเริ่มต้นจากจิต ของมนุษย์ที่วิปริต ลุ่มหลงในวัตถุจนเกินพอดีและไม่สนใจในเรื่องของจิต จนเกิดเป็นวิกฤตการณ์ สิ่งแวดล้อมไปทั่วโลก แนวทางแก้ไข คือ การบังคับจิตให้อยู่ในอำนาจ ทางพุทธศาสนาเรียกว่า การปฏิบัติอานาปานสติ เป็นการบังคับจิตไม่ให้ตกเป็นทาสของวัตถุ มีการศึกษาที่ถูกต้องเพื่อจะได้ รู้จักใช้ความฉลาดในการควบคุมความเห็นแก่ตัว ใช้หลักสหกรณ์กับการอยู่ร่วมกันในชุมชน เพื่อการ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่แนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของฟริตซ์ออฟ คาปรั้า เห็นว่าสาเหตุของปัญหา สิ่งแวดล้อมเกิดจากความลุ่มหลงในการบริโภควัตถุของกลุ่มบริโภคนิยม ที่บริโภคกันอย่างฟุ่มเฟือย และเกินจำเป็น แนวทางแก้ไข คือ ปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ปรับแนวคิดและการกระทำที่ถูกต้องต่อธรรมชาติ อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน และไม่มอง ธรรมชาติว่าเป็นทรัพยากรเป็นแหล่งสำหรับหาผลประโยชน์

หลักปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของทั้งสองท่านมีความแตกต่างกันในวิธีการ พุทธทาสภิกขุ จะใช้การบังคับจิตให้มีอำนาจเหนือวัตถุ ซึ่งมีความลึกซึ้งในแง่จิตวิญญาณ แต่ของคาปรั้าจะใช้วิธีการ ที่เรียกว่าเศรษฐกิจแบบทวนกระแสเพื่อลดขนาดของเศรษฐกิจและสังคม แต่ทั้งสองท่านต่างเน้นให้ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเรียบง่ายและมีความเป็นมิตรต่อกัน การประยุกต์แนวคิดของทั้งสองท่าน คือ การให้รู้จักใช้สติควบคุมกับสัมปชัญญะเพื่อควบคุมการบริโภควัตถุให้เหมาะสมกับสังคมและ สิ่งแวดล้อม จะทำให้การแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น